

of cybersecurity across the Union (NIS2). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>

11. Consolidated version of the Treaty on European Union. Art. 5 (principle of subsidiarity). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT>

12. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-38>

**ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF THE USE
OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE ACTIVITIES
OF PUBLIC AUTHORITIES: HUMAN RIGHTS GUARANTEES
AND THE DIGITAL RESPONSIBILITY OF THE STATE**

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ГАРАНТІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ
ТА ЦИФРОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ**

Fomenko A. Y.

*Doctor of Law, Professor, Professor at
the Department of Public Law
Dnipro University of Technology
Dnipro, Ukraine*

Фоменко А. Є.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного права
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

На межі третього десятиліття XXI століття стало майже буденністю те, що управлінські рішення держави народжуються не лише за письмовим столом посадовця, а й у «надрах» програмного коду. Те, що ще недавно здавалося експериментом айті-лабораторій, сьогодні працює в режимі щоденної адміністративної рутини. Штучний інтелект уже не екзотика й не футуристичний сюжет – це інструмент, який фактично інтегрований у механізм публічної влади, що сприяє підвищенню продуктивності та оперативності публічних рішень [1, с. 86–89].

Йдеться про цілком конкретні речі: автоматичну обробку звернень громадян, аналітику великих масивів даних, цифрову ідентифікацію особи, алгоритмічне сортування заяв, відео аналітику у сфері безпеки [1, с. 89–91]. Алгоритми – особливо ті, що здатні до самонавчання – значно прискорюють робочі процеси. Вони не втомлюються, не помиляються через перевтому, не потребують перерв, що може сприяти скороченню строків надання послуг та зменшенню кількості прямого людського контакту й потенційних корупційних ризиків [1, с. 92].

Показовим є приклад цифрових сервісів: за даними Міністерства цифрової трансформації України, лише протягом 2023–2024 років через платформу «Дія» було надано понад 20 мільйонів електронних послуг, що ілюструє швидкість і масштаб цифрової взаємодії держави з громадянами [1, с. 90].

Бо разом із зручністю з'являється й інша сторона процесу. Коли рішення формує алгоритм, а не конкретна посадова особа, постає запитання: хто персонально відповідає? Якщо раніше адміністративний акт можна було пов'язати з підписом конкретного чиновника, то тепер усе частіше ми маємо справу з результатом математичної моделі. Людський фактор нібито мінімізовано – але чи означає це зменшення юридичної відповідальності?

У наукових дискусіях дедалі виразніше звучить думка, що цифровізація держави – це не просто модернізація технічної інфраструктури, а трансформація правової парадигми. Так, деякі дослідники слушно зауважують, що використання алгоритмів без належних процедурних гарантій може перетворити принцип законності на формальну оболонку, позбавлену змістовного контролю [2, с. 32; 8, с. 284–286].

Світ уже бачив ситуації, коли автоматизовані рішення призводили до серйозних наслідків. Випадки алгоритмічної дискримінації, коли системи помилково визначали певні соціальні групи як «ризикові», демонструють, що алгоритми можуть відтворювати упередження через неякісні або упереджені дані.

Україна поки що не має спеціального закону, який би комплексно регулював використання штучного інтелекту органами публічної влади. Наявні нормативні акти – Конституція України (статті 3, 19) [5], Закон України «Про захист персональних даних» [12], Закон України «Про електронні довірчі послуги» – формують загальний каркас. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні [7] задала стратегічний напрям, але не створила детальних процедурних правил, що створює регуляторні прогалини [2, с. 34].

Європейський Союз, ухваливши Регламент (EU) 2024/1689 (AI Act), закріпив ризик-орієнтований підхід до регулювання штучного інте-

лекту на рівні наднаціонального права [6; turn0search24]. Він визначає категорії заборонених практик, систем високого ризику та базові вимоги до прозорості, встановлюючи чіткі рамки застосування ШІ.

Одним із найбільш важливих питань залишається прозорість алгоритмів. Метафора «чорний ящик» означає, що логіку рішення складно або неможливо пояснити навіть фахівцям, що створює ризики для реалізації базових прав людини та вимоги мотивованості рішення.

Саме тому дедалі частіше говорять про необхідність законодавчо закріпити мінімальні стандарти: обов'язок повідомляти про застосування алгоритму, право на отримання зрозумілого пояснення та можливість людського перегляду рішення. Подібні гарантії містяться в статті 22 GDPR [9].

Не можна оминати й питання захисту персональних даних. Алгоритмічні системи функціонують на великих масивах інформації, що часто включають чутливі дані. Рекомендація ЮНЕСКО щодо етики штучного інтелекту (2021) наголошує на мінімізації даних і обов'язковій оцінці впливу на права людини [13]. Український закон «Про захист персональних даних» містить загальні принципи, але їх застосування до алгоритмічних систем потребує уточнення [12].

Окремий вимір – алгоритмічна дискримінація. Дослідження показують, що моделі можуть відтворювати історичні упередження, закладені в навчальних даних, і посилювати нерівність. Якщо ці дані не перевірені, алгоритм може віддзеркалювати соціальні упередження. Тому аудит алгоритмічних систем і незалежний нагляд мають стати обов'язковими [8, с. 289–291].

Питання відповідальності набуває особливої ваги. Цифрова відповідальність держави означає обов'язок забезпечувати правові рамки, контроль і підзвітність [2, с. 34–35]. Використання ШІ не звільняє суб'єкта владних повноважень від юридичної відповідальності за прийняте рішення, навіть якщо воно сформоване на основі алгоритму.

Особливо обережним слід бути у сфері правопорядку. Дослідження цифрової поліції (Police 5.0) свідчать, що алгоритмічні інструменти можуть перетворитися на механізм масового спостереження громадян, якщо немає жорстких процедур і незалежного контролю [14].

Водночас не варто впадати в крайнощі та вважати кожен технологію джерелом загроз. Штучний інтелект може сприяти підвищенню ефективності публічних сервісів, скороченню бюрократичних процедур та зменшенню корупційних ризиків [1, с. 92; 2, с. 31]. Однак його застосування має здійснюватися в межах верховенства права.

Отже, мова йде про формування збалансованого адміністративно-правового режиму, що поєднує ризик-орієнтований підхід, процедурні

гарантії, інституційний нагляд і незмінність відповідальності держави. Лише за таких умов алгоритмічні інструменти стануть чинником зміцнення довіри до публічної влади, а не джерелом нових правових конфліктів.

Література:

1. Квітка, С., Новиченко, Н., Бадах, О. Штучний інтелект у муніципальному управлінні: вектори розвитку. *Публічне адміністрування*. 2021. Вип. 9, № 4. С. 85–94.

2. Соколюк, В., Пашенко, Д., Швець, С., Басанова, Н. Правове регулювання штучного інтелекту у публічному управлінні: виклики цифрової епохи. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2025. № 4 (329). С. 30–36.

3. Ал-Шавкех, Ф. А.-Х., Аджамі, К. Штучний інтелект і прозорість управління у публічному секторі: порівняльне правове дослідження. *Журнал постгуманізму*. 2025. Вип. 5, № 5. С. 2326–2340. DOI: 10.63332/joph.v5i5.1619.

4. Хакімі, М., Зарінкхайль, С., Санош, Ф. А. Штучний інтелект і правова реформа у країнах, що розвиваються. *Журнал наукових досліджень Тельсинас*. 2025. Вип. 8, № 2. С. 127–144. DOI: 10.38043/telsinas.v8i2.6934.

5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

6. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2024/1689 про штучний інтелект (AI Act). *Офіційний журнал ЄС*, 2024.

7. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. *Офіційне джерело*: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-2020-p> (дата звернення: 23.02.2026).

8. Сильфія, Р. І. Роль адміністративного права у регулюванні правових алгоритмів: правові рамки для нових технологій. *Бест журнал адміністративного управління*. 2025. Вип. 3, № 4. С. 278–295. DOI: 10.56403/bejam.v3i4.278.

9. Регламент ЄС 2016/679 (GDPR), стаття 22. *Офіційна публікація GDPR*.

10. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–37. Ст. 446.

11. European Data Protection Board. Guidelines on Automated individual decision-making and Profiling (endorsed 25 May 2018). URL: https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/automated-decision-making-and-profiling_en (дата доступу: 23.02.2026).

12. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

13. UNESCO. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380455> (дата доступу: 23.02.2026).

14. Сапугра, С. Р., та ін. Необхідність реформування регулювання цифрової поліції у рамках E-Polmas і Police 5.0. *Greenation International Journal of Law and Social Sciences*. 2025. Вип. 3, № 2.

15. Бочкова, І. І., Врублевська-Місюна, К. М. Правове регулювання застосування ІІІ у сфері освіти: захист прав студентів і викладачів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2025. Вип. 90, № 2. С. 23–26.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-39>

**REQUIREMENTS FOR THE POLITICAL IMPARTIALITY
OF CIVIL SERVANTS IN THE UNITED KINGDOM:
EXPERIENCE OF LEGISLATIVE REGULATION**

**ВИМОГИ ЩОДО ПОЛІТИЧНОЇ НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ:
ДОСВІД ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

Tsybalova G. V.

*PhD student at the Department
of Administrative Law
Yaroslav Mudryi National Law
University
Kharkiv, Ukraine*

Цибалова Г. В.

*аспірантка кафедри
адміністративного права
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Аналіз європейського досвіду у сфері розбудови політично неупередженої державної служби є актуальним напрямком наукових досліджень, який здатний сприяти визначенню прогресивних законодавчих підходів та практики їх реалізації, що можуть бути застосовані у державній службі Україні з метою завершення її трансформації із політизованої (радянського типу) у політично неупереджену (європейського зразка). Безпосередньо це стосується вивчення та аналізу досвіду Великої Британії як держави, котра у сфері забезпечення політичної неупередженості державної служби («civil service») досягла особливих успіхів.